

Matkailu-, ravitsemis- ja talousalan sekä kulttuuri-alan asiantuntijaryhmä

Aika: 16.9.2013 klo 12.00 – 15.00

Paikka: Lapin matkailuopisto, Levi-instituutti, Valtatie 82, Kittilä

Osallistujat liitteenä

1. Kokouksen avaus

Riitta Karusaari avasi kokouksen klo 12. Puheenjohtajaksi valittiin Rauno Posio.

2. Matkailualan työvoima-, koulutus- ja osaamistarpeiden ennakointi

Sirkka Saranki-Rantakokko esitteli ennakointityötä ja sen taustoja. Kommentteja nousi esiin seuraavia: Pohjoisessa koulutetut ja työssä olleet ovat kysytyä työvoimaa Etelä-Suomessa. Lappilaisten yritysten pitäisi saada työllistettyä esimerkiksi vuosikurskinsa viisi parasta valmistunutta, jotta osaaminen jää maakuntaan. Mahdollinen Venäjän viisumivapaus myös lisää työvoiman tarvetta. Tavoitteena tietenkin tulevaisuudessa on, että kaikki valmistuvat opiskelijat työllistyvät Lappiin.

Sanna Kyyrä esitteli Ennakoinnista kilpailukykyä Lapin matkailulle –projektia. Matkailun ennakkoinnin tietopankki on osoitteessa www.matkailu.org/ennakointi. Projektin tulokset julkaistaan marraskuun 2013 puolella välissä, Sannalta saa tarkemman aikataulun. Lapin matkailun tulo- ja työllisyysvaikutukset 12 lappilaisessa kunnassa –selvityksessä ei ole otettu huomioon mahdollista yritysten edustuskulujen verovähennysoikeuden poistamista. MARAn sivuilla on lisää tietoa aiheesta <http://www.mara.fi/mara-edustuskulujen-verovahennysoikeuden-pois>.

Keskustelua syntyi muun muassa siitä, millä tavalla työelämä on mukana ennakointiosaamisessa. Ennakointityöryhmissä mukana olevat yrittäjät vievät mukanaan osaamista yrityksiin. Opettajien olisi hyvä olla mukana, jotta tietoa siirtyy koulutuksen puolelle. Lisäksi opettajat ja koulujen hallintohenkilökunta ovat tervetulleita tutustumaan työelämään. Keskustelussa nousi esille myös se, että koulutuksen järjestäjien pitää järjestää koulutusta, jota työelämässä oikeasti tarvitaan. Alueellisuus on tärkeää.

3. Matkailun koulutus Lapissa

Eero Korhonen esitteli matkailualan koulutusta Lapissa. Marata-alan nuorisopuolen opiskelijoita on tällä hetkellä 930 henkeä. Matkailun tutkimus- ja koulutusinstituutissa (MTI) on AMK-tason opiskelijoita 460, yliopistossa 175 ja ammattikoulutuksen puolella Lapin matkailuopistossa 700, jolloin koko maakunnassa on yhteensä pari tuhatta matkailualan opiskelijaa.

Opiskelijoiden sijoittuminen koulutuksen jälkeen on hyvä, 75–80 % siirtyvät joko suoraan töihin tai jatkokoulutukseen. Koulutusta siirretään suoraan työelämään eri keinoin, kuten esimerkiksi yritysten henkilökunnalleen hankkimalla täydennyskoulutuksella. Haasteena tulevaisuudessa onkin se, moniko valitsee marata-alan vielä koulutuksen jälkeen. Työsuhteet ovat usein lyhyitä ja monialaisuutta sekä -osaamista tarvitaan lähes joka ammatissa. Tämä vaatii yhteistyötä oppilaitosten ja työelämän välillä.

Marata-alan lisäksi myös luonto-ohjaajat ja eräoppaat toimivat nykyään suurimmaksi osaksi matkailualalla. Maailmalla on trendi, että korkeasti koulutetut hakeutuvat uudelleen koulutettavaksi ammatilliselle puolelle. Tässä saattaisi olla mahdollisuus lappilaisilla koulutuksen järjestäjillä erikoistua, mutta valmistuneen työvoiman jääminen maakuntaan nousee jälleen haasteeksi.

4. Työvoiman tilanne ja osaamistarpeet

Ely-keskuksen Heino Vasara esitteli ammattien näkymiä tällä hetkellä maakunnassa: <http://www.ely-keskus.fi/web/ely/ely-lappi-tyomarkkinat>

Ammattibarometri (TE-toimistojen tekemä arviointi seutukuntakohtaisesti n. puoli vuotta) <http://www.ely-keskus.fi/web/ely/ely-lappi-ammattibarometrit>

Työllisyysnäkömät ja työnantajien arvostukset www.foreammatti.fi

Tällä hetkellä näyttää siltä, että väkeä koulutetaan liikaa. Matkailukeskukset voisivat työllistää enemmän esimerkiksi Rovaniemeltä ja Meri-Lapista valmistuvia. Pohjois- ja Tunturi-Lapissa on sesonkeina jatkuva pula kokeista, ravintola-alan päälliköistä ja -esimiehistä. Pula on johtanut siihen, että paikkoja ei laiteta auki, vaan työvoima etsitään suoraan. Etelä-Suomesta tullaan Lappiin koulutukseen, koska tänne työllistyy helpommin kuin muualle. Työvoimakoulutukset ovat myös hyvä rekrytointi kanava alueelletuloon. Onko Pohjois-Suomessa koulutettavia tarpeeksi? Opiskelijoiden työharjoittelut merkitsevät paljon, minne he työllistyvät koulutuksen jälkeen.

Kari Rekilä esitteli yritysten haastatteluihin perustuvaa C&Q-ennakointitietokantaa. Kari on tehnyt havainnon, että monialaisuutta kaivataan yhä enemmän maakunnan yrityksissä. Perustehtävien lisäksi tarvitaan myös muita taitoja alalla kuin alalla. C&Q-kartoitus on maksuton yrityksille.

Leila Hurtig kertoi omasta projektistaan, jossa C&Q-ohjelmaa oli hyödynnetty valtakunnallisesti. C&Q-kartoitusten tuloksista ilmeni muun muassa se, että kiinteistöalaa ja puhdistuspalvelualaa pitää lähentää toisiinsa ja erottaa rakennusalasta. Kotityöpalvelualan pitää lähentyä sosiaali- ja terveysalaa.

Keskustelua syntyi siitä, että safarioppaille ei ole tutkintoa, koska eräopas ei vastaa tarvetta. Koulutustarve on selkeä, esimerkkinä moottorikelkan käyttö tai asiakaspalvelutilanteet. Härkösen Eero kertoi, että eräoppaan tutkintoon on lisätty esimerkiksi pienkonekorjaajan tutkinnon osia, mutta koulutusta ei ole vedetty kuin kerran läpi opiskelijoiden puutteen takia. Ammattitutkintojen pohjalta on kuitenkin mahdollista tehdä erilaisia lisäkoulutuksia ja kursseja yritysten tarpeisiin, esimerkiksi kumirakentamisesta on järjestetty vastaavia kursseja.

5. Klusterista tiedottaminen

Päivi Ouallen Lapin liitosta esitteli klusteritoiminnan www-sivuja osoitteessa luotsi.lappi.fi. Lapin luotsin sivuja rakennetaan koko ajan ja sinne on syksyn aikana valmistumassa klusterisivut. Sivustolla oleva Lapin toimintaympäristökuvaus päivitetään vuosittain. Viimeisin päivitys on julkaistu syyskuun alussa.

Jokaiselle toimialaklusterille tulee omat sivut, jonne tallennetaan muun muassa kokousten muistiot ja kokoontumisaikataulut. Klusterin tietoja otetaan mukaan myös maakuntasuunnitelmaan. Toimialakorttien sisältö päivitetään klusterin www-sivulle.

Lapin liitossa on tehty tutkimus Kulttuuri- ja luovien alojen merkityksestä Lapissa (myös miten vaikuttaa matkailuun). Kulttuuri- ja luovien alojen selvityksessä olivat vastaajina alan koulutuksesta valmistuneet, alan yrittäjät sekä avainhenkilöt. Tulokset julkistetaan Lapin Luotsin etusivulla.

20.–21.3.2014 järjestetään ennakoitseminaari Rovaniemellä, jonne eri toimialojen klustereiden edustajat ovat tervetulleita.

6 ja 7. Klusterin toiminnan jatkuminen ja muut asiat

Kokouksen lopuksi käytiin keskustelua esityksistä sekä muutoin esille tulleista aiheista. Hotelli-ravintola- ja ohjelmalveluihin pitää aina tuoda kausityövoimaa etelästä, koska pohjoisessa ei ole tarpeeksi rekrytoitavia työntekijöitä. Haasteena työnantajilla on aina muualta tulleiden työntekijöiden

majoittaminen ja kotiuttaminen. Majoitus on kallista, joten paikallisosaaajien kasvattamista sesonkityöhön tulisi lisätä. Osa-aikaista työtä toivotaan lisäävän myös maaseudun ja alkutuotannon puolelle, jolloin eri sesongit työllistävät työntekijöitä tasaisesti. Tässä korostuu jälleen työvoiman moniosaajuuden merkitys, johon toivotaan myös koulutuksen järjestäjien vastausta. Koulutusesityksiä toivotaan mukaan yhteiseen keskusteluun. Myös ympärivuotiseen työhön on vaikea saada tekijöitä. Työnantajien puolella tulisikin nostaa eri ammattien arvostusta esimerkiksi puhdistusalalla.

Millä välineillä tarve ja näkemykset sitten välittyvät elinkeinosta oppilaitoksiin? Ennakointitiedolle on tarvetta alueen kehittämisessä sekä työvoiman tarpeeseen vastaamisessa. Oppilaitosten pitää osata vastata tarpeeseen myös lyhyellä aikavälillä. Klusteritoiminnan todettiin lisäävän yritysten ja oppilaitosten yhteistyötä, joten sitä kannattaa jatkaa.

Matkailun valiokunnan puolesta voidaan pitää yhteinen klusteritapaaminen ja yhteistyö kannattaakin ottaa mukaan valmiiseen rakenteeseen. Onko koolle kutsuja Levi-Instituutin Neuvottelukunta vai kauppakamari? Elinkeinoelämän pitäisi hoitaa klusterin puheenjohtajuus ja alueellinen kattavuus koko maakunnasta pitää varmistaa. Myös elinkeinon edustajat voisivat kokoontua ennen seuraavaa tapaamista ja tuoda omat terveisensä kokoukseen.

Klusterikokoukselle on tarvetta kaksi kertaa vuodessa ja se voisi kiertyä eri paikkakunnilla. Myös etäyhteyksiä voidaan käyttää, koska yhteisen keskustelun merkitys on tärkein.

Riitta Karusaari, Sirkka Saranki-Rantakokko, Eila Linna ja Taija Jurmu tekevät ehdotuksen, miten klusterin toiminta jatkuu jollakin valmiilla pohjalla. Kirjallinen ehdotus tulee heiltä lokakuun lopussa ja se lähetetään kommentoitavaksi osallistujille.

8. Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15.00.

Liite 1: Osallistujat

Posio Rauno	Lapin Safarit
Karusaari Riitta	Lapin matkailuopisto
Saranki-Rantakokko Sirkka	Rovaniemen koulutuskuntayhtymä
Taipale Päivi	Rovaniemen koulutuskuntayhtymä
Linna Eila	MTI
Jurmu Taija	Lapin Kauppakamari
Lepojärvi Antero	Posion Kehitysyhtiö Oy
Rekilä Kari	Rovaniemen koulutuskuntayhtymä
Kyyrä Sanna	MTI
Korhonen Eero	Lapin matkailuopisto
Ylitalo Arto	Rovaniemen koulutuskuntayhtymä
Hurtig Leila	Lapin matkailuopisto
Vasara Heino	Ely-keskus
Ouallen Päivi	Lapin liitto
Mäenpää Maritta	Saamelaisalueen koulutuskeskus
Hettula Veli-Matti	Kideve Elinkeinopalvelut
Pekkala Ritva	Lapin urheiluopisto
Kuusisto Hille	Levin Huippuhotellit / Tuikku
Takala Marjatta	Kylpylähotelli Levitunturi
Näsärö Satu	Break Sokos Hotel Levi
Rantakokko Saija	Immelkartano
Pietiläinen Niina	Harriniva